

ТЕХНОЛОГИЧНИ ВАРИАНТИ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ДАМСКИ РОКЛИ СЪЩНОСТ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА РОКЛЯТА И ВИДОВЕ РОКЛИ

doi: 10.53230/tgm.1310-912X.2020.0005.02

Снежина Андонова

Югозападен Университет „Неофит Рилски“, Технически факултет,
катедра „Машиностроителна техника и технологии“,
Благоевград, ул. „Ив. Михайлов“ 66,
e-mail: andonova_sn@swu.bg

TECHNOLOGICAL OPTIONS FOR MAKING LADIES DRESSES ESSENCE, PURPOSE OF THE DRESS AND TYPES OF DRESSES

Snezhina Angelova Andonova

South-West University "Neofit Rilski", Faculty of Engineering,
Department of Mechanical Engineering and Technologies,
Ivan Mikhailov Street, №66, Blagoevgrad, Bulgaria
e-mail: andonova_sn@swu.bg

ABSTRACT

The introduction of new materials, technologies, machines and equipment in the sewing industry is a permanent process that constantly creates challenges for sewing companies. The real production practice, the high consumer requirements, the competition between the companies producing sewing products and the constantly changing fashion trends impose the need for universality of the equipment, flexibility of the production, application of current modern technologies and technical means, as well as increase of the personnel potential in the sewing industry. In this regard, it is necessary to link theoretical knowledge, practical skills and their creative application in the practical implementation of technological processes in the modern garment industry. Ladies dresses are one of the most widely produced items. Their purpose, their types, the materials from which they are made are extremely many and varied, which determines the great variety of technological options for their manufacture. Each structural section or detail of the sewing product is made according to a specific technological variant, according to the set model. Even with a small change in the model variant, it is necessary to change the technological sequence for making the corresponding one. On the other hand, in-depth theoretical knowledge and practical skills create conditions for the development of technological documentation for the introduction of a new model to use existing technological sequences to develop similar model variants and with small changes in technological solutions for structural construction or detail, to develop the technological sequence for the development of the new model. In this sense, more flexibility is needed in the development of technological documentation.

СЪЩНОСТ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА РОКЛЯТА И ВИДОВЕ РОКЛИ

1. Рокля - същност и предназначение

Роклята е основна част от дамското облекло. Тя е едно от най-широко разпространените дамски шевни изделия. По същество е раменно горно изделие. Тя е наследник на ризата и като нея в началото се изработва от едно или две правоъгълни изтъкани парчета плат.

Още в древния Египет националното женско облекло представлява парче правоъгълен плат /калазарис/, който обвива плътно фигурата до гърдите, придържа се от една или две презрамки [23] и наподобява съвременната рокля. По време на Средното Египетско царство се появяват нови форми на облекла. Правят се от правоъгълни парчета плат и леко се драпират. Драпериите през този период са сравнително еднообразни.

При древните гърци като основно женско облекло се използва правоъгълно парче тъкан, свободно праметнато и прикрепено с катарам на едното или двете рамена. То се характеризира с множество драперии [23]. Постепенно се добавят няколко ката /слоя/ при оформянето на дамското облекло, което се използва като един от основните моделни варианти при изработване на съвременни дамски рокли. Развитието на модните тенденции в тази епоха е свързано с подчертаване на отделни части от тялото, което се е осъществявало с препасване на талията или кръстообразно на гърдите.

Характерно за женското облекло, основоположник на съвременната рокля е наличието на множество шевици с орнаменти, фалти и драперии.

Всеки от елементите, които намират приложение в съвременната модна рокля се е появил през определен исторически период с определена социална, етническа или национална характеристика.

Например, забелязва се, че плисето навлиза особено значимо като моден елемент още по време на разцвета на Римската империя; коланът е основно украшение на Японското дамско облекло от най-древни времена [23].

През средновековието се появяват дамските облекла, които имат отделно скроени детайли /например, отделни парчета за покриване на ръцете/ и значително по-добре прилягат върху

тялото. Постепенно формата и начина на изработване се усложняват. През XVI век за първи път в историята на облеклото се появяват рокли, чиито раменни и поясни части се кроят отделно и след това се съединяват [23], което стои в основата на решението на много съвременни моделни варианти. Характерно за роклите от този период е, че поязната част е прекалено бухнала и широка, ръкавите са "буфан", а деколтето е "дълбоко изрязано" [23].

През годините роклята преминава през множество трансформации, редица конструктивно-декоративни и технологични решения, всяко от които съответства на характерните особености на модните тенденции за дадения период.

Например, женската рокля във Франция през XVII век в стил Барок се характеризира с леко повдигната талия, дълга, умерено широка поясна част с гънки и скъсен ръкав. Характерно за този период е едновременно носене на две рокли: долната - по-светла, а горната - потъмна, разтворена от талията до пода. Корсажът на горната рокля се закопчава. Задължителна част е богато украсената с дантели легнала яка [23].

През XVIII век женското облекло във Франция в стил Рококо се характеризира с носенето на една или няколко поли - колосани, опънати върху обръчи или китова кост, а върху полите - долна и горна рокля. Горната рокля е богато украсена и разтворена в областта на талията. Корсажът на долната рокля е прекалено тесен, а на горната се закрепва към гърдите чрез шнур или панделки. Моден е тесният ръкав, като в областта на лъкъта следват редове от дантели или волани от леки тъкани [23].

През XX век облеклото като цяло и съответно дамската рокля се изработват от отделно скроени детайли, които все по-добре прилягат върху тялото и осигуряват комфорт на движението.

В наши дни отделните конструктивни участъци /КУ/, детайли и декоративни елементи на роклята са изключително разнообразни, което определя и голямото разнообразие на видовете рокли. Модните форми, конструктивни линии и силует се променят интензивно. Използват се много иновативни текстилни материали /ТМ/ с различна структура и многокомпонентен

състав, което определя и специфичността на технологичните варианти за изработването им.

2. Видове рокли

Роклите могат да се групират в различни видове според множество критерии.

Според предназначението си те биват:

- съобразно сезона, през който ще се използват - зимни, летни и пролетно-есенни;

- съобразно предназначението си по отношение на случаите, за които ще се използват - официални, ежедневни, спортни, работни, за танци и др.

- съобразно възрастовата група, за която са предназначени - детски, юношески, младежки, за възрастни, като всяка от тези групи може да се раздели на редица подгрупи според конкретната възраст;

- съобразно вида на производството, за което са предназначени - за масово производство, за серийно производство, за индивидуално /бутиково/ производство.

Роклите със съответното предназначение от своя страна могат да се разделят на редица видове:

- » според композиционното решение те биват с определена форма; конструктивни, декоративни и конструктивно-декоративни линии; силует; с определени решения, по отношение на цвят и цветови съчетания; симетричност; равновесие и др.;

- » според вида на избраните конструктивни, декоративни и конструктивно-декоративни линии - с вертикални, с хоризонтални, с диагонални линии или с комбинация от тях;

- » според вида на избраната геометрична форма на облеклото, те биват с правоъгълна, с трапецовидна, с овална форма, както и със сложно-съставна форма;

- » според съчетанието на големината на формата на роклята и големината на формата на нейните части /детайли/:

- големи детайли на вътрешната моделна разработка, които зрительно намаляват общата големина на роклята;

- малки и повече на брой детайли на вътрешната моделна разработка, които зрительно увеличават общата големина на формата на роклята [33];

- » според масата на формата като цяло и нейните части;

- » според силуета роклите биват вталени, полуvtалени и свободни;

- » според вида на използвания текстилен материал /ТМ/ могат да се разделят на групи, съобразно състава на ТМ, структурата на ТМ, апретурната обработка на ТМ и др., а според тези фактори от своя страна могат да се групират по физико-механични, химични и естетични свойства на ТМ;

- » според цвета и цветовите съчетания.

Роклите могат да се групират по видове и според:

- » конструктивно - технологичното решение за изработване на роклята по линия на талията /критерий за отделно скрояване на раменната и поязната част на роклята/:

- без срязване по линия на талията;

- със срязване: със съединителни шевове между раменната и поязната част, с допълнително скроен колан;

- комбинирано - отделни детайли са изцяло скроени за раменната и поязната част, а други са отделно скроени за раменната и за поязната част;

- » конструктивно - технологичното решение за изработване на роклята само от лицева част или от лицева и вътрешна част /с хастар - само по раменната част на роклята, само по поязната част на роклята, изцяло по роклята/;

- » конструктивно - декоративното и технологично решение за изработване на раменната част:

- според наличието и месторазположението на допълнителни укрепващи елементи - подлепващ ТМ, полепващи ленти, банели и др.;

- според наличието и месторазположението на допълнителни елементи за придаване на обем - свивки, чупки, нервюри, набори, плисета, конструктивни срязвания, вмъкване на допълнителни елементи в конструктивните срязвания като дантели, ленти, шнурове и др.;

- » конструктивно-декоративните решения по линия на вратната извивка:

- без яка - с допълнително скроен детайл по формата на деколтето; с подгъвен шев; с окантоващ шев;

- с легнала яка;

- с полулегнала яка;

- с яка с изцяло скроено столче или с отделно скроено столче;

- с яка - тип «столче»;
- с шал яка;
- с ревер;
- с качулка /макар и рядко/;

» формата на яката:

- върховете ѝ са оформени с прави ъгли;
- върховете ѝ са оформени с остри ъгли;
- върховете ѝ са заоблени;

» технологичните решения за изработване на яката:

- единична - яката се изработва от един кат ТМ (най-често, когато използваният ТМ е неразнищаваща се материя, например кожарски велур);

- двойна - яката се изработва от горна и долна яка. Обикновено горната яка е изцяло скроен детайл, а долната яка може да бъде скроена от две или четири части (варианта се използва предимно в кожарството);

- двойна с допълнителни елементи - между горната и долната яка са вшити ленти (къдри), дантели, кантове, шнурове и др.;

» конструктивно-декоративните и технологични решения за изработване на ръкава:

- без ръкав - ръкавната извивка се обработва с детайл по форма; с подгъвен шев; с окантоващ шев;

- с къс ръкав;
- с дълъг ръкав;

- според начина на прикачване на ръкава към ръкавната извивка - с наддържане, с набор, с чупки;

- според начина на обработване на линията на края на ръкава - с подгъвен шев; с окантоващ шев; с детайл по форма; с шлиц и маншет;

» конструктивно - технологичното решение за изработване на поязната част:

- според наличието и месторазположението на допълнителни укрепващи елементи - подлепващ ТМ, полепващи ленти, специална тел и др.;

- според наличието и месторазположението на допълнителни елементи за придаване на обем - свивки, чупки, набори, плисета, конструктивни срязвания; вмъкване на допълнителни елементи в конструктивните срязвания като дантели, ленти, шнурове и др.; допълнителни детайли/слоеве ТМ и др.;

- според дължината - над коляното, до коляното, под линията на коляното, до линията

на пресеца, до линията на глезена; по-къса дължина на предната част /примерно до коляното/ и по-дълга дължина на задната част /примерно до глезена/; различни дължини по линията на подгъва на роклята /симетрични, асиметрични, сложни форми/;

- според начина на обработване на линията на долния край - с подгъвен шев; с окантоващ шев; с детайл по форма; с продължението на мострата /до страничен шев/; с обшиващ бодов ред /примерно пико/ и др.;

» конструктивно-декоративните и технологични решения за изработване на предни части и гръб:

- според наличието и симетричността на закопчаването - симетрично по линия на предната среда/гръба; асиметрично по предната част/по гръба; без закопчаване;

- според вида на закопчаването/ затварянето на предната/задната част - с копчета/копче, с цип, с връзки или без необходимост от затваряне /ако не е изработено срязване по линия на предна и/или задна част/;

- според начина на обработване на отвората или линията на закопчаването/затварянето на предната/задната част - с подгъвен шев; с окантоващ шев; с допълнителен детайл по форма; с мостра;

» според наличието на декорации, като бродерии, дантели, панделки, шнурове, ленти, връзки, ластици и др. по отделните детайли на роклята;

» според вида на ТМ, от който са изработени - роклите се изработват от леки и средно тежки ТМ - от памучни и памучен тип ТМ, от ленени ТМ, от копринени ТМ, от химични /полиестер, вискоза и др./ ТМ и сравнително по-рядко от вълнен тип ТМ [16].

От гледна точка на възможностите за взаимозаменяемост на детайли и възли, с оглед на по-голяма гъвкавост при разработване на технологични последователности, като водещ е избран критерият за отделно скрояване на раменната и поязната част на роклята. В този смисъл, в учебното пособие са разгледани три основни модела дамски съвременни рокли:

- с отделно скроена раменна и поясна част;
- с изцяло скроени детайли за раменната и поязната част;
- комбиниран, при който отделни детайли са скроени изцяло /за раменна и поясна част/, а

други са със срязвания, които формират отделна раменна и поясна част.

За всеки от тези основни модели е представен по един пример и е предложен технологичен вариант за изработването му. За всеки от основните модели са разгледани по два моделни варианта, при които са променени отделни конструктивни участъци или детайли. Онагледени са възможностите за взаимозаменяемост на детайли и възли, като при разработване на технологичната последователност за съответния моделен вариант се използва технологичната последователност за съответния основен модел, при което се трансформират отделни операции или раздели, отпадат или се добавят нови такива.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Al-Sehemi, A., Al-Ghamdi, A., Dishovsky N., Atanasov N., Atanasova G.: Wearable antennas for body-centric communications: design and characterization aspects. *ACES Journal* 2019, vol. 34, No. 8, pp. 1172-1181.
- [2] Andonova, S., Analysis of factors influencing the process of thermomechanical sticking in the sewing industry, *Journal of Multidisciplinary Engineering Science and Technology* 2019, ISSN: 2458-9403 (Online), ID: JMESTN42353153, 6, Issue 10, <http://www.jmest.org/wp-content/uploads/ContentOctober2019.pdf>
- [3] Bassily, M., Colver, G., Correlation of the Area-Mass Transfer Coefficient Inside the Drum of a Clothes Dryer, *Drying Technology* 2003, 5(5):919-944, DOI: 10.1081/DRT-120021692
- [4] Colovic, G., Management of Technology Systems in Garment Industry, 2011.
- [5] Gries, T., Lutz, V., Niebel, V., Saggiomo, M., Simonis, K., Automation in Garment Manufacturing, 2018.
- [6] Keist, C., Garment Manufacturing Technology, Woodhead Publishing Series in Textiles, 2015.
- [7] Mello, P., Biegas, S., Carvalho, H., Ferreira, F., Monitoring and control of industrial sewing machines research on thread tension behavior in lockstitch machines, *Proceedings of International Conference on Engineering Technology and Innovation (ICE/ITMC)*, pp. 1031-1036, 2017.
- [8] Monti G., Corchia L., Tarricone L., Fabrication techniques for wearable antennas. *Proceedings of the 43rd European Microwave Conference*, 2013, pp. 1747 -1750, Nuremberg, Germany.
- [9] Рахнев И. Р. (2005) Реологично поведение на тъкан с различни основни и вътъчни нишки. Международна научна конференция ЕМФ 2005, ТУ-София, Варна, 22-24 септември 2005, Сборник с докладите ISSN 1310-9405, стр. 161-166.
- [10] Randima, L., Sandaranga, C., Jayawardana, S., Fernando, K., Design and fabrication of an automatic tension monitoring and regulation system for needle thread, 2019 Moratuwa
- [11] Engineering Research Conference (MERCon), 3-5 July 2019, INSPEC Accession Number: 18957821, DOI: 10.1109/MERCon.2019.8818866, <https://ieeexplore.ieee.org/document/8818866>
- [12] Watcharapanyawong, K., Sirisoponsilp, S., Sophatsathit, P., A Model of Mass Customization for Engineering Production System Development in Textile and Apparel Industries in Thailand, *Systems Engineering Procedia* 2011, 2, pp. 382-397 <https://doi.org/10.1016/j.sepro.2011.10.052>
- [13] Андонова, Сн., Предварителен анализ на факторите, влияещи върху вида на проектираното облекло, Научна конференция с международно участие "Присъединяването на България към Европейския съюз - предизвикателство, проблеми, перспективи", 9-11 юни, Бургас 2006.
- [14] Андонова, Сн., Рекламен дизайн на текстила и облеклото, Университетско издателство на ЮЗУ "Н. Рилски", Благоевград, 2009.
- [15] Андонова, Сн., Технология за конфекционизиране на раменни изделия, Университетско издателство на ЮЗУ "Н. Рилски", Благоевград, 2020.
- [16] Андонова, Сн., Т. Фичева, П. Милиева, Конструирани и технология на поясни изделия, Университетско издателство на ЮЗУ "Н. Рилски", Благоевград, 2009.
- [17] Георгиева, Т., М. Серафимова-Лазарова, Дамско облекло - проектиране, конструиране, моделиране, I част, Издателство Планета 3, София, 2000.
- [18] Гиндев, Г., Конструирани и моделиране на дамско горно облекло, Издателство Звезди, София, 1998.

- [19] Гиндев, Г., Н. Петров, Н. Панова, Конструирание на облеклото I част, Издателство Техника, София, 1993.
- [20] Гиндев, Г., Хр. Петров, Моделиране и конструирание на облеклото, Издателство Техника, София, 1992.
- [21] Димитрова, П., Дизайн на облекло, издателство на ТУ - София, 2019.
- [22] Димитрова-Попска, П., История на костюма и орнамента, Издателство Техника, София, 2003.
- [23] Казлачева, Зл., Дизайнерско проектиране чрез видоизменяне на композиционни линии в облеклото, сп. "Текстил и облекло" бр. 7, стр.11-12, 2003.
- [24] Кръстева, Н., Атансова, Н., Кръстев, Ст., Технология на облекло от кожи, Издателство Техника, София, 1992.
- [25] Кънчев, Ц., Хр. Петров, Г. Гиндев, П. Янов, Технология на облеклото, Част I, Техника, София, 1998.
- [26] Кънчев, Ц., З. Шулекова, Технология на облеклото, Част II, Техника, София, 2000.
- [27] Лисийска, Здр. Художествено проектиране на облеклото, Издателство ЮЗУ "Н. Рилски" - Благоевград, 1998.
- [28] Модева, С., Е. Николова и др., Процеси и машини в шевното производство, Техника, София, 1985.
- [29] Орловский, Б., Основы автоматизации швейного производства, Легпромбытиздат, Москва, 1988.
- [30] Павлова, М., Конструирание на дамски раменни изделия от специфични текстилни материали, Издателство на ТУ София, 2010.
- [31] И. Рахнев, Р. Крюгер, Значение на технологичната документация за устойчивото развитие на предачното и на тъкачното производство, сп. Текстил и облекло, брой 2/2019, ISSN 1310-912X (print), ISSN 2603-302X (online), стр. 40-45, София, 2019.
- [32] Петров, Хр., Н. Петров, Н. Панова, Конструирание на облеклото I част, Издателство Техника, София, 2006.
- [33] Трифонов, К., Сн. Андонова, Практическо ръководство по Технология на шевното производство, "Техника", УДК 687.04 (075.32), ISBN-10: 954-03-0660-4, ISBN-13: 978-954-03-0660-5, София, 2006.